

SPIRITUALITATE

Pedeapsa capitală?

Arthur Koestler, Albert Camus
Reflecții asupra pedepsei cu moartea

Colecția „Zeitgeist“

Editura Humanitas, 2008

Tradiția juridică americană spune și astăzi, spre oroarea europenilor, că există criminali care merită o pedeapsă inflexibilă. Volumul de *Reflecții asupra pedepsei cu moartea*, tipărit sub dubla semnătură Arthur Koestler și Albert Camus, livrează puternice argumente etice împotriva acestei instituții numite *capital punishment*. Camus nu crede că rata criminalității scade datorită amenințării reprezentate pentru ucigași de pedeapsa cu moartea. Koestler, pe de altă parte, arată cum, sub raport statistic, există situații în care cei trimiși de-a lungul istoriei sub ghilotină ori pe scaunul electric au fost dovediți ulterior nevinovați. În ambele cazuri, natura ireversibilă a acestui verdict este socotită problematică.

Spațiul european – care a abolit, în secolul al XX-lea, ultimele prevederi ce lăsaus deschisă posibilitatea finanțării meseriei de călău sau gîde – reprezintă o excepție în raport cu celelalte culturi și civilizații. Islamul practică și astăzi – în Arabia Saudită, bunăoară – omorul prin lapidare sau prin spînzurare (de multe ori fără ca instituția avocaturii să funcționeze). China și Coreea de Nord execută și astăzi disidenți vocali anticomuniști, fără ca Amnesty International să fie invitat la negocieri de ordin umanitar. Pedeapsa cu moartea a fost valabilă și în România, pînă în 7 ianuarie 1990.

De aceea, argumentul Koestler-Camus ar putea fi răsturnat: nu cumva societățile care respectă memoria victimelor inocente spun adio pentru totdeauna tiranilor sîngeroși, ucigașilor

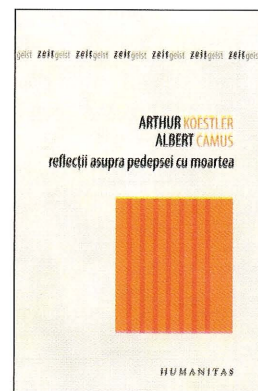
în serie sau mercenarilor teroriști? Moartea cuplului Ceaușescu, spînzurarea lui Saddam Hussein (1937-2006), execuția lui „Rîmaru“ au reprezentat decizii legitime și populare, chiar dacă metoda de aplicare a sentinței a lăsat loc pentru interpretări. Fără împușcarea cizmarului din Scornicești, l-am fi descoperit astăzi, probabil, pe bătrînul dictator candidat la Europarlamentare sau invitat într-o emisiune TV alături de Adrian Păunescu? (Evident, această propoziție nu neagă caracterul ridicol al procesului sau barbaria unei lichidări în ziua de Crăciun.)

Practicată secole de-a rîndul în țări predominant creștine și prizată mai departe de legislația a numeroase state SUA, instituția pedepsei cu moartea semnaleză existența unei definiții morale a intolerabilului și inadmisibilului. Cel condamnat la moarte nu este privat de șansa pocăinței religioase, ci doar împiedicat să fie grațiat în chip arbitrar și, astfel, să revină în societate cu vechile sale obsesii, manii, fixații. Scîncețul milog al criminalului prefăcut dispore în proximitatea „ceasului morții“. Există, așadar, o legitimă întrebare: copiii abuzați *repetat* de pedofili defectați psihic, femeile – tinere sau bătrîne – siluite de violatori recidiviști, bărbații inocenți supuși unor torturi mortale, toți aceștia nu merită oare o răzbunare? Să fie oare doar mitul „retrograd“ al lui Vlad Țepeș (1431-1476) ori cel al lui Alexandru Lăpușneanu (1552-1568) responsabile pentru o atare retorică?

Cartea lui Koestler și Camus, excelent tradusă și apărută în frumoase condiții grafice, ne reamintește de antinomiile gîndirii morale. Există și argumente pro, și argumente contra. Unii vor apăsa pe argumentul decenței, alții vor indica modul în care cheltuielile copioase ale țărilor dezvoltate în direcția securității n-au condus la scăderea criminalității. Atît percepția subiectivă, cît și cele mai reci statistici se pot conjuga în direcția ambelor filozofii: respectul pentru victime sau compasiunea pentru potențialul inculpat nevinovat.

Volumul de față prezintă un excelent îndreptar printre meandrele acestei dezbateri.

Mihail Neamțu

32 lei

traducere
din limba franceză
de Ionica Ilie